

10 mei 2020

GODS BELOFTEN STAAN BOVEN DE WET

Bijbellezing: Galaten 3, vers 1 t/m 18

Ik vond het heel erg lastig om over de tekst die wij hebben gelezen een preek te houden. Ik meen namelijk een grote kloof te zien tussen wat Paulus hier nu allemaal bediscussieert en wat u, jou en mij in het dagelijks leven bezighoudt. Paulus is helemaal verward in een joodse discussie, met Bijbelteksten die op een joodse manier worden uitgelegd en toegepast... en het kernpunt in de discussie is de Wet, de Wet van God Die ons – aldus Paulus – niet kan redden, eigenlijk alleen maar kan veroordelen voor God. De Wet kan ons niet dichterbij God brengen, de Wet kan alleen maar laten zien hoe wij van God zijn afgeraakt en God hebben vergeten. In de woorden van Paulus: door de Wet wordt niemand gerechtvaardigd voor God. Maar wat zegt dat nu precies? Wat betekent dat nu concreet?

Eeuwen geleden leefden deze thema's nog heel sterk in de kerk. Het meest bekende voorbeeld is wel Luther. Hij bleef zich afvragen hoe hij voor God rechtvaardig kon zijn. Hoe kon *hij* tegenover God staan, hoe kon het bestaan dat God hem genadig zou zijn? Luther ging allemaal dingen doen – de Wet van God naleven, vasten, nog meer mediteren, zichzelf kastijden – hij wilde dat het goed tussen hem en God zou zijn, dat God hem zou aanvaarden. En toen kwam hij tot de prachtige ontdekking: God *wil* mij in liefde aanzien..., niet omdat ik allemaal dingen doe..., maar alleen uit genade. Ik hoef het alleen maar te geloven, dat is het enige wat God van mij verlangt. 'De rechtvaardige zal uit het geloof leven'.

Maar ik vraag mij af of dit nog steeds een vraag is die door u en mij vaak wordt gesteld: hoe word ik voor God rechtvaardig? Hoe kan ik recht voor God staan? Iedereen mag toch tot God komen, zoals hij of zij is, toch? Volgens mij worden er in onze tijd vooral andere vragen gesteld: bestaat God wel, kan je God bewijzen? Komen alle religies niet op hetzelfde neer? Of: hoe kan je God ervaren? Waar is God in deze coronatijd? ... Wij zijn volgens mij niet meer zo bezig met Gods Wet die ons veroordeelt en waardoor dus niemand rechtvaardig is voor God... de oer-reformatische vraag 'hoe wij een genadig God krijgen' wordt vooral in bepaalde kerkelijke kringen nog gesteld (de 'zwaardere kringen'), maar verdere staan die woorden van Paulus staan best wel ver van ons bed, zo heb ik het idee.

Maar juist daarom vind ik het zo heel erg mooi welke beweging Paulus maakt en ik denk – als wij dat nu met hem mee gaan volgen – dat het allemaal een stukje dichterbij komt. Als die joods christelijke zendingen in Galatië met de wet aankomen... en al die gemeenten daardoor wat in verwarring lijken te komen - want ja 'het staat allemaal in de Bijbel, ze hebben gelijk' – dan neemt Paulus de Galaten nog verder mee terug in de Bijbel. Paulus neemt hen nog verder mee terug in de Bijbel dan die joods christelijke zendingen. Die wetten, dat is allemaal in de tijd van Mozes. Toen Mozes de geboden van God ontving op de berg Sinai. Maar daar is God niet begonnen! Dat was inderdaad een heel belangrijk moment in de geschiedenis van Israël..., maar waar is de geschiedenis van Israël begonnen? ... Bij Abraham. Abraham is de stamvader van het volk Israël. God had aan Abraham beloofd: 'Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken' Maar Abraham, had die Gods wetten al? Nee, die wetten waren er toen nog niet. Was Abraham besneden? Ja, later wel, maar nog niet toen hij die belofte van God kreeg dat hij een groot volk zou worden. Er is zelfs ook discussie over of Abraham wel volgens de joodse voedselwetten at. Al die wetten die nu aan de christenen in Galatië worden opgedrongen, die wetten die het joodse volk onderscheidde van de andere volken en die men daarom zo belangrijk vond: besnijdenis, voedselwetten... al die wetten werden door de stamvader van het volk Israël, hun eigen stamvader(!) niet gehouden. En toch wilde God Abraham zegenen... en gaf God Abraham prachtige beloften. Die joodse christelijke zendingen wilde de christenen in Galatië mee terugnemen naar Mozes: 'die wetten zijn niet voor

niets hoor, die Mozes had ontvangen!' Paulus nam de christenen in Galatië nog verder mee terug in de tijd: Mozes, dat is mooi, dat is goed, maar Gods beloften golden al lang, voordat die wetten er waren. God had Zijn beloften van trouw, van liefde, van een prachtige toekomst al uitgesproken, voordat Abraham zich besneden had, of voedselwetten in acht nam, of wat dan ook. *Gods beloften gaan voor de wet uit. Gods beloften staan boven de wet.*

Wat hierbij ook belangrijk is: toen Mozes op de berg Sinai de wetten van God ontving, toen ging het niet over andere volken, toen ging het alleen over het volk Israël. Maar toen Abraham die belofte van God ontving, toen ging het wel over alle volken: in u zullen alle volken gezegend worden!, zo zei God tot Abraham. Alle volken zullen delen in die zegen die Abraham zou ontvangen. Die christenen in Galaten hebben dus niets met de wetten van Mozes van doen, maar alles met Abraham en zijn ontvangen beloften van doen. En daarom gaat het niet om te leven zoals Mozes het volk Israël had opgedragen... daarom gaat het erom om te leven zoals Abraham met God leefde: in geloof. Abraham geloofde God, zo staat er over Abraham geschreven. Abraham geloofde God, hij vertrouwde op Hem. En God rekende hem dat toe tot gerechtigheid. Dit is het wat God van hem vroeg. Abraham leefde een leven in eerbiedig vertrouwen en verwachten. Kijk! Daar gaat het om!, zo zegt Paulus. Het gaat dus om Gods beloften en om ons geloof en vertrouwen. Niets meer en niets anders.

En als Paulus zo over Abraham aan het vertellen is en de beloften die hij had ontvangen en waar alle volken – dus ook die christenen in Galatië – in mogen delen dan ziet Paulus opeens ook Christus oplichten in die woorden die God lang geleden had gesproken tot Abraham. Voor ons komt dat misschien wat gekunsteld over, maar de joodse Bijbeluitleg is veel levendiger en associatiever dan onze uitleg. Paulus zegt: het klopt toch dat God Abraham een rijke belofte heeft gedaan wat betreft zijn nageslacht, zijn zaad? Nu, dat woord 'zaad/nageslacht' is enkelvoud. Het gaat niet om allerlei nageslachten, maar slechts om één. Welnu, Wie is nu het ware Nageslacht van Abraham? Dat is Jezus. Hij is de ware Zoon van Abraham. Al die beloften die toen door God zijn gedaan aan Abraham, zijn in Jezus vervuld. En daar doet de Wet, die 430 jaar na Abraham is gekomen, zo vertelt Paulus nu (vers 17), daar doet de Wet niets aan af. Die beloften blijven voor altijd bestaan. Beloften niet alleen voor Israël, maar voor alle volken, alle volken die in Abraham en Zijn nageslacht – Jezus Christus - gezegend zullen worden.

Ik denk dat wij nu zijn waar Paulus ons hebben wilde. Paulus neemt ons allemaal mee naar Abraham: die christenen in Galatië die in twijfel raakten of zij er nu wel zomaar bij mochten horen bij God, of zich eerst moesten aanpassen. En ook die oprechte gelovigen die angst hebben voor God omdat zij niet aan de eisen van de Wet kunnen voldoen, omdat zij zichzelf zo tegenvallen en bang zijn dat de heilige God ook zo naar hen kijkt. Maar ook die moderne mensen van nu die heel andere vragen stellen, druk bezig zijn om er een zinvol, gelukkig leven van te maken en zich helemaal niet afvragen hoe God naar hen kijkt. Al die mensen worden door Paulus meegenomen naar Abraham en Paulus zegt tegen hen: 'hoor je het? Het gaat hier over jou! God gaat in Abraham een nieuw begin met de wereld maken! Abraham zag er zelf nog niets van, maar wat is er na hem bijzonder veel gebeurd. Wat is zijn nageslacht groot geworden! Inmiddels wordt er in werkelijk alle werelddelen over Abraham gesproken. God heeft Abraham prachtige beloften gegeven, waar alle volken in zouden mogen delen. En die zijn uitgekomen en zijn aan het uitkomen. De beloften van Abraham voor alle volken zijn uitgekomen in Jezus. Het ware Nageslacht van Abraham. Jezus heeft Zijn leven gegeven voor heel de wereld. 'Alzo lief had God de wereld'. En Jezus heeft Zijn leerlingen uitgezonden: 'ga dan heen, maak *al de volken* tot Mijn discipelen'. Hoor je het? In die beloften aan Abraham gegeven, duizenden jaren geleden, ging het al over jou! Wat God voor jou en voor u, voor ons als Ontmoetingskerk in Capelle en wat God voor al de volken op het oog had. Een nieuw begin. Het Beloofde Land. Leven met God. Voor eeuwig leven met God, onder Gods bescherming, in Gods liefde. En daar kan die Wet

nu bij die christenen in Galatië geen enkele verandering in brengen. Die wet is op zich bijzonder goed. De joden mogen er diep dankbaar voor zijn. Maar Gods belofte gaat voor de wet. De belofte staat boven de Wet. *Gods beloften, daar moet je naar terug.*

Paulus neemt de christenen dus mee terug naar Gods beloften, Gods beloften voor alle volken..., Gods beloften die in Jezus Christus zijn vervuld. En die beweging, die moeten u en ik ook maar steeds maken, die beweging helemaal terug. Terug naar Gods beloften. Ik zal dat concreet maken.

Allereerst heel persoonlijk. Ik weet niet hoe u naar uw leven kijkt, maar ik vind het leven tamelijk complex. Zoveel dingen waar je niet uitkomt. Zoveel rafels. Zoveel vragen die je aan jezelf zou kunnen stellen. Zoveel dingen die je anders zou willen zien. Wat meer perspectief misschien, wat meer rust, wat minder complex allemaal. Paulus neemt ons mee naar Abraham. Heb je gehoord wat God tegen hem zei? God had een belofte voor hem, waar al de volken in mochten delen. Dus ook jij. Ook u. Een toekomst vol van hoop. Een weg die God met ons zal gaan. Gods eeuwige trouw. Gods liefde in Christus. Ga samen met je voorvader Abraham die weg van geloof, van gelovend vertrouwen. 'God, U bent mijn God, en ik vertrouw op U en zal niet wankelen'.

Misschien bots je tegen de Wet aan in je leven, waar de Galatiërs mee werden geconfronteerd. Gods Wet die je veroordeelt. De Wet die je laat zien waarin je tekort schiet. Dat je leven niet is zoals het behoort te zijn. De Wet kan je niet redden, zo zei Paulus al, want die Wet laat je alleen maar zien waarin je tekort schiet. Maar ga dan nog verder terug in de tijd. Blijf niet bij de berg Sinaï stilstaan, bij Mozes, maar ga terug naar Abraham. Eeuwen voordat het volk Israël werd opgeroepen tot gehoorzaamheid aan de Wet, klonk die belofte aan Abraham: 'Ik zal jouw God zijn, in jouw zullen alle volken gezegend worden. Wees een zegen.' Weet trouwens dat Abrahams ware Nageslacht, Jezus Christus, aan alle eisen van de Wet heeft voldaan en zelfs voor de Wet is gestorven in jouw en mijn plaats.

Ga steeds terug naar die beloften aan Abraham, waarin alle volken zullen delen, die beloften die vervuld zijn in de Heere Jezus. Paulus zag dat de Galaten op de tijdsbalk bleven hangen bij Mozes. Zij waren gelukkig tot geloof gekomen. Zij hadden Jezus als de enige Redder beleden. Maar nu gingen zij toch weer met de wetten aan de slag. Terug bij Mozes. Maar, zo vraagt Paulus hen kritisch: weet je dan nog wel *hoe* ben je nou tot geloof gekomen (vers 2)? Hoe heb je nu mogen delen in al die wonderen en prachtige geloofservaringen? Was dat omdat je de wetten allemaal onderhield, of was dat doordat je het Evangelie had gehoord en daarin bent gaan geloven? Je bent begonnen met alleen maar te ontvangen, te horen en te geloven... en je eindigt nu met werken en met zelf doen.

Ook dit schuurt aan uw en mijn geloof. Je geloofsleven is niet: op zondag ontvangen, tot rust komen, bemoedigd worden... en van maandag tot en met zaterdag zelf aan de slag, de handen uit de mouwen, je geloof in praktijk brengen, werken aan groei in je geloof. Nee, ook maandag tot en met zaterdag is het nodig om te leven uit Gods beloften, uit Gods genade, om zo op Hem te vertrouwen zoals Abraham. Wil je Gods genade in je leven ontdekken, wil je ervaren dat God bij je is en dat God door je heen werkt..., dan komt het niet aan op discipline, actie, doen, doelen stellen – hoe goed dat ook kan zijn – maar dan komt het aan op steeds weer terug te gaan naar het begin. Naar Gods beloften. Naar de Heere Jezus, de vervulling van al Gods beloften. Daarom begint Paulus ook in onze Bijbellesing: wie heeft jullie betoverd, voor wie Jezus Christus eerder voor ogen is geschilderd alsof Hij ons jullie gekruisigd is? Hebt u de Geest ontvangen uit de werken van de Wet, of uit de prediking van het geloof? Met andere woorden: 'die verkondiging van Jezus Christus... van wat Hij voor ons heeft gedaan... dat is het toch dat jullie in vuur en vlam heeft gezet? Daar is jullie geloof toch mee begonnen? Daar ben je toch iets van Gods Geest gaan ervaren? Nou, ga daar steeds weer naar terug. Naar die verkondiging. Naar dat ontvangen. Naar dat in je opnemen. En geloof!' ... En dat geloof brengt vruchten voort.

Dat is misschien wel in contrast met de rest van je leven, want overal in onze samenleving moet je jezelf doelen stellen. Of het nu op je werk is of het trainingsschema in de sportschool. Of het nu je portofolio is voor je studie of je gesprekkenreeks bij de psycholoog. Je moet zelf doelen stellen. Zelf stappen maken. In het geloof moet je eerst een stapje terug. Je omdraaien. De gekruisigde Jezus voor ogen zien. Over Gods eeuwige beloften horen. Dat weer en weer in je opnemen. Dat weer voor gen zien. Daar is groei van te verwachten. Daar verander je van. Ga daarom daar steeds weer naar terug. Ook in de stappen die je in geloof wil zetten. In de slechte eigenschappen waar je aan wilt werken. In de verandering die in je leven nodig is. Niet jezelf wetten opleggen, niet teruggaan naar Mozes. Die wetten maken je alleen maar angstig of onzeker. Of die zorgen voor hoogmoed, dat je trots op jezelf wordt en je net iets beter gaat voelen dan..., nee, terug naar Abraham. Terug naar Gods beloften. Naar het kruis van Jezus Christus. Dat steeds weer voor ogen zien. Daar is groei en Geestkracht van te verwachten.

Gods beloften gaan aan de wet vooraf. De beloften staan boven de Wet. Daarmee zou ik de preek kunnen samenvatten. De Wet bij Mozes kan na 430 jaar geen verandering in Gods beloften brengen (vers 17). Gods verbond met Abraham blijft vaststaan. Gods beloften aan Abraham voor alle volken blijven geldig. En daarom heb ik nog steeds hoop voor deze wereld. Ook voor deze wereld, die zover van God afgedwaald is dat zij die vraag of ze wel rechtvaardig voor God kan staan, helemaal niet meer herkent. Ze kent God niet eens, God is een vraag geworden. Paulus nam de Galaten aan de hand door al die tijden en tijdperken die aan haar vooraf gingen, nog verder dan de tijd van Mozes, terug naar Abraham. De Wet van 430 jaar later kan de beloften niet kapot maken, zo zegt Paulus. Misschien mogen wij in aansluiting dan ook zeggen: de Verlichting en het modernisme en het postmodernisme kan Gods beloften voor alle volken niet kapot maken. Zelfs de wereldoorlogen kunnen Gods beloften na al die eeuwen niet kapot maken. Ook het coronavirus niet. Niets. Er wachten nog prachtige beloften voor alle volken, ondanks de veroordeling door de Wet.

En dat geeft mij ook een ander zicht op deze wereld. Doordat Paulus de Wet van Mozes achter zich liet en verder terugging, tot op Abraham en de beloften aan hem gedaan, kreeg Paulus oog voor de volken. Voorheen was hij heel sterk bezig met de scheidslijnen, het zich afzetten tegen andere volken en groepen... en nu zocht hij juist de verbinding met al die groepen en al die volken. *Teruggaan naar die beloften aan Abraham gedaan, zorgt er niet alleen voor dat jezelf los komt van de Wet en van jezelf en misschien je situatie..., het zorgt er ook voor dat je ogen open gaan voor de anderen op deze wereld.* Dat je het verlangen krijgt dat ook al die andere volken en groepen mensen gezegend worden in Abraham en in zijn nageslacht, Jezus Christus. Je wordt niet bekrompen, bouwt de muren van je land hogerop, wordt nationalistisch enzovoort, maar je richt je op Gods beloften voor alle volken en zet je daarvoor in. Spreek tot de volken: 'bevrijding!'

Wat dat betreft ben ik benieuwd wat het coronavirus teweeg zal brengen in deze wereld. Brengt het landen bij elkaar, in verantwoordelijkheid en zorg voor elkaar, of sluit het volken juist binnen hun eigen landsgrenzen op? Terug naar de beloften aan Abraham gedaan, voor alle volken.

De kern van heel deze preek is: Gods beloften gaan aan de wet vooraf. Gods beloften staan boven de wet. Dat was voor de Galaten een bevrijding. En ik hoop dat u en ik steeds weer dat bevrijdende zullen mogen ervaren. In onze omgang met onszelf en onze situatie. In onze relatie tot God. Gods beloften, in Christus vervuld, staan vast!

Ik hoop dat het perspectieven opent richting de best onzekere toekomst en richting heel de wereld. Abraham, in jou zullen alle volken gezegend worden. Door jouw Nageslacht. Jezus Christus. En dat staat vast. Daar kan geen Wet iets aan veranderen!